

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри, професор

 Тетяна ШАБАТУРА
"8" листопада 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

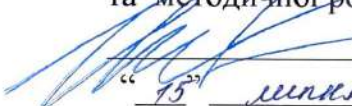
Директор навчально – наукового
інституту біотехнологій та
аквакультури, доц.

 Олена Безалтична
"10" листопада 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи, доц.

 Інна МАЛЕЦЬКА
"13" листопада 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОП 10 «ОРГАНІЗАЦІЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ»

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)

(назва рівня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

20 «АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

204 «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І
ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА»

(код та найменування спеціальності)

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ
ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА»

(назва освітньої програми)

**СТРУКТУРНИЙ
ПІДРОЗДІЛ**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
БІОТЕХНОЛОГІЙ ТА АКВАКУЛЬТУРИ

(назва факультету)

Робоча програма освітнього компонента «Організація аграрного бізнесу» для здобувачів за освітньо-професійною програмою «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Розробник програми: Аліса ШЕВЧЕНКО, к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри **економічної теорії і економіки підприємства**

Протокол № 14 від «04» липня 2024 року

Завідувач кафедри _____ Тетяна ШАБАТУРА
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ Алла КИТАЄВА
(підпис)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство» Спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Обов’язкова	
Модуль - 1	виробництва і переробки продукції тваринництва»	Рік підготовки	
Змістових модулів 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____	Освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва (назва освітньої програми)	Семестр	
Загальна кількість годин 90		2-й	1,2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -2 самостійної роботи здобувача -4	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	16- год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14-год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60- год.	78 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		Залік	Залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60;

для заочної форми навчання – 12/78.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Подальший розвиток економіки України потребує принципово нових підходів до розвитку аграрного сектора. Його реформування має ґрунтуватися на глибокому аналізі та врахуванні всіх чинників, які можуть вплинути на ефективність агробізнесу.

Розвиток агробізнесу з виходом на світовий ринок передбачає високу ефективність виробництва, якість продукції, культуру обслуговування. Забезпечити ці параметри можна тільки на основі глибоких знань і закономірностей ринкової економіки, їхніх особливостей в аграрній сфері, що обумовлює актуальність вивчення освітнього компонента.

Освітній компонент *«Організація аграрного бізнесу»* відноситься до складу обов'язкових освітніх компонент освітньо-професійної програми *«Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»* підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Мета освітнього компонента: вивчення теоретичних засад організації аграрного бізнесу та оволодіння майбутніми фахівцями знаннями і практичними навичками з питань організації та раціонального ведення підприємницької діяльності в аграрній сфері.

Завдання освітнього компонента «Організація аграрного бізнесу»:

- вивчення теорії і практики організації аграрного бізнесу;
- набуття навичок аналізу процесів, що відбуваються у роботі аграрних підприємств;
- ознайомлення здобувачів з теоретичними засадами організації аграрного бізнесу; методичними підходами раціоналізації та проектування підприємницьких структур на селі;
- оволодіння практичними навичками обґрунтовувати проектні рішення щодо підвищення ефективності роботи підприємств;
- застосування дослідницьких і організаторських здібностей у процесі розроблення організаційних проектів написання бізнес-планів.

У результаті вивчення освітнього компонента *«Організація аграрного бізнесу»* здобувач повинен

Знати:

- організаційно-економічні основи створення і функціонування сільськогосподарських підприємств з різною формою власності;
- основи підприємницької діяльності, спрямованої на створення конкурентоспроможних видів тваринницької продукції та надання послуг відповідно до умов ринку;
- організацію фінансів і кредитування підприємств;
- систему оподаткування підприємств;
- нормативно-правову базу підприємництва;
- принципи організації і створення бізнесу.
- способи ідентифікації та оцінки ризиків господарської діяльності підприємств;
- особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонстрування розуміння їх ринкового позиціонування.

Вміти:

- прогнозувати ринкове середовище і визначати напрям підприємницької діяльності, форми створення найбільш раціональної організації бізнесу;
- складати бізнес-план;
- створити агробізнес за різних форм власності і господарювання;
- організовувати виконання договірних зобов'язань щодо виробництва та реалізації

- різних видів продукції і надання послуг;
- планувати надходження коштів та їх витрати;
- визначити економічну ефективність бізнесу спеціалізованого на виробництві різних видів продукції тваринництва.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення освітнього компонента *«Організація аграрного бізнесу»* у здобувача формуються:

ІК Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва

загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

фахові (спеціальні) компетентності:

- ФК 5. Здатність організовувати підприємницьку і фінансову діяльність та оцінювати економічну ефективність виробництва і переробки продукції тваринного походження

- ФК 10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати вивчення освітнього компонента *«Організація аграрного бізнесу»*

ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень

ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усьо го	у тому числі				усьо го	у тому числі			
		л.	п.	інд.	с.р.		л	п	інд	с.р.
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. <i>Наукові основи організації аграрного бізнесу</i>										
Тема 1.Теоретичні аспекти ринкових відносин та організації виробництва як основи підприємництва та агробізнесу	10	2	2	-	6	12	2	-	-	10
Тема 2. Соціально-економічні та правові основи підприємництва та агробізнесу	9	2	1	-	6	10	-	-	-	10
Тема 3. Організаційні, організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері	15	4	2	-	9	10	2	-	-	8
Тема 4. Відкриття власної справи на селі	10	-	-	-	10	12	-	-	-	12
Тема 5. Планування виробничої діяльності аграрного підприємства	11	2	2	-	7	10	2	2	-	6
Тема 6. Податкова і кредитна системи у сфері агробізнесу	14	2	2	-	10	12	-	2	-	10
Тема 7. Ризики у підприємницькій діяльності та агробізнесі	9	2	1	-	6	12	-	-	-	12
Тема 8. Економічна ефективність підприємницької діяльності та її оцінювання	10	2	2	-	6	12	-	2	-	10
Модульна залікова контрольна робота	2		2	-	-	-	-	-	-	-
УСЬОГО ГОДИН	90	16	14	-	60	90	6	6	-	78

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1 ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий модуль 1. Наукові основи організації аграрного бізнесу

Тема 1. Теоретичні аспекти ринкових відносин і організації виробництва як основи підприємництва та агробізнесу

Поняття ринку. Ціна. Проблеми, які вирішує ринкова економіка. Попит і пропозиція. Ринкова інфраструктура. Сутність підприємництва. Підприємницька діяльність: поняття, суб'єкт і об'єкт. Поняття агробізнесу, організації аграрного бізнесу. Ознаки системи. Поняття організації. Поняття виробництва. Організація виробництва, як система. Закони організації. Предмет, мета, завдання та методи досліджень науки «Організація аграрного бізнесу».

Тема 2. Соціально-економічні та правові основи підприємництва та агробізнесу

Поняття бізнесу. Категорія «діяльність»: сутність. Підприємництво, як тип ведення господарства. Менеджер, бізнесмен, підприємець. Принципи здійснення підприємництва. Обов'язкові умови існування агробізнесу. Виробничий процес. Принципи проектування та організації виробничих процесів. Елементи системи бізнесу. Моделі підприємництва. Підприємницьке середовище. Функції та структурна модель агробізнесу.

Тема 3. Організаційні, організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері

Організаційна одиниця підприємництва. Сільськогосподарське підприємство. Ознаки підприємства. Організаційні форми виробничого підприємництва. Організаційно – правові форми агробізнесу. Франчайзинг як різновид малого бізнесу та його роль у поєднанні переваг малого і великого бізнесу.

Тема 4. Відкриття власної справи на селі

Основні вимоги до фахової підготовки підприємця. Основні чинники мотивації до агробізнесу. Класифікація потреб за П.Маслоу. Життєвий цикл підприємництва. Схема еволюції підприємництва. Організаційно – підготовчі заходи до відкриття бізнесу. Підготовка до реєстрації. Державна реєстрація. Післяреєстраційне оформлення суб'єкта господарювання. Порядок формування статутного фонду. Ліцензування підприємницької діяльності. Ліквідація та санація підприємницьких структур.

Тема 5. Планування виробничої діяльності аграрного підприємства

Поняття планування. Об'єкт і предмет планування на підприємстві. Ресурси підприємства. Функції планування. Методи планування. Принципи планування. Система планів. Класифікація планів. Бізнес – план та його значення.

Тема 6. Податкова і кредитна системи у сфері агробізнесу

Економічна сутність податків. Принципи оподаткування. Риси та ознаки податків. Функції податків. Елементи податкового механізму. Загальнодержавні та місцеві податки та збори в Україні.

Сутність кредиту. Функції кредиту. Характеристика та ознаки кредитних відносин. Форми та види кредиту. Позичковий відсоток.

Тема 7. Ризики у підприємницькій діяльності та агробізнесі

Поняття ризику. Класифікація ризиків. Управління ризиком. Причини виникнення ризиків. Система показників характеристики підприємницького ризику. Попереджувальні заходи та способи зниження негативних наслідків можливих ризиків в агробізнесі.

Тема 8. Економічна ефективність підприємницької діяльності та її оцінювання

Витрати підприємницької діяльності в АПК; за характером виникнення і функціональним призначенням, за роллю і значенням у створенні продукції, за способом включення у собівартість, залежно від часу виробничого споживання, за зв'язком з обсягами виробництва. Фінансові результати. Критерії і показники оцінки економічної ефективності функціями малого і середнього бізнесу. Оцінка виробничо – фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану. Показники економічної ефективності підприємницької діяльності.

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

Денна форма навчання

№ з/п	Змістовий модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
1	2
Змістовий модуль 1. Наукові основи організації аграрного бізнесу (16 год.)	
1.1	<i>Теоретичні аспекти ринкових відносин і організації виробництва як основи підприємництва та агробізнесу (2 год.)</i> 1. Ринок як механізм координації економічного вибору. 2. Попит і пропозиція, їх взаємодія та ринкова інфраструктура. 3. Поняття «підприємництво», «агробізнес», «організація», організація агробізнесу 4. Предмет, завдання освітнього компонента та методи досліджень науки «Організації аграрного бізнесу».

1.2	Соціально-економічні та правові основи підприємництва та агробізнесу (2 год.) 1. Сучасна сутність підприємництва як елемента бізнесу і типу господарювання. 2. Принципи, основні умови здійснення та правове регулювання підприємницької діяльності та агробізнесу. 3. Елементи системи бізнесу, види, моделі підприємництва 4. Підприємницьке середовище 5. Функції та структурна модель агробізнесу
1.3	Організаційні, організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері (4 год.) 1. Організаційна одиниця підприємництва та правові, фінансово-економічні і організаційно-управлінські їх ознаки. 2. Організаційні форми підприємництва. 3. Організаційно-правові форми підприємництва і агробізнесу та їх характеристика.
1.4	Планування виробничої діяльності аграрного підприємства (2 год.) 1. Суть, об'єкти і предмет планування на підприємстві 2. Методи планування. 3. Основні принципи планування. 4. Система планів підприємства
1.5	Податкова і кредитна системи у сфері агробізнесу (2 год.) 1. Економічна сутність податків. 2. Податковий механізм. 3. Податкова система. 4. Кредитування суб'єктів аграрного бізнесу.
1.6	Ризики у підприємницькій діяльності та агробізнесі (2 год.) 1. Сутність і зміст ризиків у підприємстві та агробізнесі. 2. Чинники що формують підприємницький ризик та класифікація ризиків. 3. Система показників характеристики підприємницького ризику. 4. Попереджувальні заходи та способи зниження негативних наслідків можливих ризиків в агробізнесі.
1.7	Економічна ефективність підприємницької діяльності та її оцінювання (2 год.) 1. Витрати та фінансові результати підприємницької діяльності в АПК. 2. Критерії і показники оцінки економічної ефективності суб'єктів малого і середнього бізнесу. 3. Оцінювання виробничо-фінансових результатів діяльності аграрних підприємств та їх фінансового стану. 4. Оцінювання ефективності підприємницької діяльності суб'єктів агробізнесу з виробництва продукції рослинництва.

Заочна форма навчання

№ з/п	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
Змістовний модуль 1. Наукові основи організації аграрного бізнесу – 6 год.	
1.1	Теоретичні аспекти ринкових відносин та організації виробництва як основи підприємництва і агробізнесу (2 год.) 1. Ринок як механізм координації економічного вибору. 2. Попит і пропозиція, їх взаємодія та ринкова інфраструктура. 3. Поняття «організація», «підприємництво», «агробізнес». 4. Предмет, завдання освітнього компонента та методи досліджень науки «Організації аграрного бізнесу».
1.2	Організаційні, організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері (2 год.) 1. Організаційна одиниця підприємництва та правові, фінансово-економічні і організаційно-управлінські їх ознаки.

	2. Організаційні форми підприємництва. 3. Організаційно-правові форми підприємництва і агробізнесу та їх характеристика.
1.3	Планування виробничої діяльності аграрного підприємства (2 год.) 1. Суть, об'єкти і предмет планування на підприємстві 2. Методи планування. 3. Основні принципи планування. 4. Система планів підприємства

5.3. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Теоретичні аспекти ринкових відносин й організації виробництва та соціально-економічні і правові основи підприємництва та агробізнесу	3	-
2.	Організаційні, організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері	2	-
3.	Бізнес-планування у підприємницькій діяльності та агробізнесі	2	2
4.	Податкова і кредитна системи у сфері агробізнесу	2	2
5.	Ризики у підприємницькій діяльності та агробізнесі	1	-
6.	Економічна ефективність підприємницької діяльності з виробництва продукції тваринництва та її оцінювання	2	2
7.	Модульна контрольна робота	2	-
Разом		14	6

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Теоретичні аспекти ринкових відносин та організації виробництва як основи підприємництва та агробізнесу	6	10
2.	Тема 2. Соціально-економічні та правові основи підприємництва та агробізнесу	6	10
3.	Тема 3. Організаційні, організаційно-правові форми підприємництва в аграрній сфері	9	8
4.	Тема 4. Відкриття власної справи на селі	10	12
5.	Тема 5. Планування виробничої діяльності аграрного підприємства	7	6
6.	Тема 6. Податкова і кредитна системи у сфері агробізнесу	10	10
7.	Тема 7. Ризики у підприємницькій діяльності та агробізнесі	6	12
8.	Тема 8. Економічна ефективність підприємницької діяльності та її оцінювання	6	10
Разом		60	78

5.5. Індивідуальні завдання

У процесі засвоєння знань з освітнього компоненту «Організація аграрного бізнесу» здобувач повинен уміти готувати реферати і складати есе. Участь у названих формах самостійної роботи закладає у здобувачів первинні навички самостійної дослідницької діяльності, набуття навичок пошуку, опрацювання відповідних джерел інформації.

Реферат – це скорочений виклад змісту первинного документа або його частини, з основними фактичними даними й висновками. Він починається з викладу сутності роботи і складається за таким планом: тема, предмет, (об'єкт). характер і мета роботи. В рефераті слід показати ті особливості теми, які необхідні для розкриття мети і змісту роботи, методи проведення роботи. Виклад матеріалу в рефераті має бути коротким і точним. Виконана реферативна робота повинна продемонструвати наявність навичок у здобувача щодо

самостійного пошуку та опрацювання джерельної бази з обраної теми. З цією метою здобувач має знайти, ознайомитись і використати декілька наукових, навчальних і науково-методичних публікацій. В яких висвітлюються ті чи інші аспекти обраної теми. До таких джерел належать наукові публікації. У вступі автор аргументує вибір теми, вказує на її важливість, актуальність теми. Основна частина реферативної роботи складається з відповідних розділів. Назва будь-якого розділу основної частини не повинна повторювати назву теми роботи. Висновки робляться щодо кожного з розділів основної частини, а також узагальнення і можливі шляхи розв'язання проблем, розглянутих в основній частині дослідження. Список використаних джерел включає бібліографічний опис усіх опрацьованих і використаних автором у цій роботі джерел інформації.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи:

1. Роль інтелектуальної власності в розвитку підприємницької діяльності.
2. Порядок оформлення патенту.
3. Порядок отримання ліцензії, її види.
4. Державна політика підтримки агробізнесу.
5. Культура та етика в агробізнесі.
6. Принципи ділової етики.
7. Правове забезпечення розвитку агробізнесу в Україні.
8. Роль місцевих органів управління в організації підприємницької діяльності.
9. Життєвий цикл розвитку підприємства та можливість виникнення кризових явищ.
10. Механізм започаткування власної справи.
11. Тендер, його роль у конкурентному середовищі. Процедура проведення.
12. Порядок оформлення кредиту.
13. Роль банківської системи у розвитку агробізнесу в Україні.
14. Інформаційно-технологічні системи, інформаційні комунікації у агробізнесі.
15. Нормативно-правові акти захисту підприємницької таємниці.
16. Підприємницька таємниця.
17. Аудиторські компанії, сутність, правова основа діяльності, значення.
18. Податкова система, її роль у розвитку підприємництва.
19. Шляхи вдосконалення податкової системи у сфері малого і середнього підприємництва.
20. Ризик як необхідний елемент ефективної діяльності підприємств.
21. Основні принципи страхування комерційних ризиків.
22. Санація та основні її заходи.
23. Реструктуризація в підприємстві та її види
24. Диверсифікація як інструмент фінансової стабільності в підприємстві.
25. Стан банкрутства на підприємствах України.

6.МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання освітнього компонента здійснюється у формі читання лекцій, проведення практичних занять. Важливим елементом навчання є самостійна робота та виконання індивідуального навчально-практичного завдання у формі реферату.

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

– проведення оглядових лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам придбати теоретичні знання про організацію аграрного бізнесу здобути програмні результати майбутнім фахівцям щодо володіння знаннями з питань організації та раціонального ведення підприємницької діяльності в аграрній сфері.;

- участі у практичних заняттях. Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування теоретичних знань з набуття навичок аналізу процесів, що відбуваються у роботі аграрних підприємств; ознайомлення здобувачів із засадами організації аграрного бізнесу; методичними підходами раціоналізації та проектування підприємницьких структур на селі; оволодіння практичними навичками обґрунтовувати проектні рішення щодо підвищення ефективності роботи підприємств; застосування

дослідницьких і організаторських здібностей у процесі розроблення організаційних проектів написання бізнес-планів.;

– отримання консультації. Під час консультацій здобувачі отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітнього компонента;

– виконання самостійної роботи. Вивчення курсу передбачає самостійне опрацювання здобувачами комплексу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань з питань організації аграрного бізнесу;

– проведення підсумкового контрольного випробування.

Відповідність програмних результатів та методів навчання наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 9. Приймати ефективні рішення з питань виробництва і переробки продукції тваринництва, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їх розвиток, визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, пояснення, навчальна дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, розрахункові завдання).
ПРН 10. Нести відповідальність за розвиток професійних знань і практик, оцінювання стратегічного розвитку команди, формування ефективної кадрової політики	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, пояснення, дискусія з проблемних питань, групове обговорення ситуації, розрахункові завдання).

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Організація аграрного бізнесу» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Таблиця 2.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано

1-34	F		
------	---	--	--

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовний модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою економічної теорії і економіки підприємства.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти. Розрахунок балів за поточний контроль та заохочувальні види робіт визначаються кафедрою та робочою програмою.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій здобувачській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.)

Таблиця 3.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					іспит	залік
1	2	3	4	5	6	7
90 - 100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

1	2	3	4	5	6	7
64 - 73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій здобувачський конференції
	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за змістовні модулі (БЗМ)										Сума
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)					Бал за відвідування (всього 0-5)			Бал заохочувальний (всього -0-5)		
Змістовний модуль 1 (ЗМ 1)					0-5			0-5		100
Поточний контроль - 90										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
11	11	11	11	11	11	12	12			
Модульний контроль - 90										

* T1,T2,T3.....- теми змістовного модуля

Відповідно до «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 227-заг від 22 вересня 2023 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу здобувачського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні вказівки

1. Радутна О.В. Методичні вказівки з проведення практичних занять і самостійного вивчення освітнього компонента: «Організація аграрного бізнесу» для здобувачів денної форми навчання спеціальності 8.130201- «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОКР «Спеціаліст» та «Магістр» / Одеса, ОДАУ, 2016. 60 с.
2. Радутна О.В. Методичні вказівки до проведення практичних занять і самостійної роботи з освітнього компонента «Організація виробничих процесів у тваринництві» для здобувачів денної форми навчання, галузь знань 0901 «Сільське господарство і лісництво», напрям підготовки 6.090102 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОКР «Бакалавр» / Одеса, ОДАУ, 2016. 71 с.
3. Радутна О.В. Методичні вказівки для самостійної роботи і виконання індивідуального завдання з освітнього компонента «Організація виробничих процесів» здобувачами денної форми навчання факультету ТВПМПТ, галузь знань 0901 «Сільське господарство і лісництво» напрям підготовки 6.090102 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОКР «Бакалавр» / Одеса, ОДАУ, 2016. 52 с.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Ільчук М.М., Іщенко Т.Д. Підприємницька діяльність та агробізнес: підручник. Київ: Вища освіта, 2016. 543 с.
2. Кудлай В. Г. Економіка і організація агробізнесу: практикум. Київ, КНЕУ, 2020. 211 с
3. Добрава Н.В., Осипова М.М. Основи бізнесу: навчальний посібник. Одеса, 2018. 305 с.
4. Мазнев Г.Є., Лагода Т.О., Піпіна Т.Є. Організація агробізнесу та підприємництва. Навч. посібник. Харків: Вид-во «Міськдрук». 2012. URL: http://internal.khntusg.com.ua/fulltext/PAZK/UCHEBNIKI/Organ_agrobizn_1_2012.pdf
5. Мельников А.М. Основи організації бізнесу: навч. посіб. / за заг. Ред. А.М. Мельникова Мельников А.М., А. Коваленко, Н.Б. Пундяк Київ, 2013. 200 с.

Допоміжна

1. Uliana Berezhnyska, Olena Dobrovolska, Liudmyla Uniat, Alisa Shevchenko, Yuliia Horiashchenko, Lina Halaz. Institutional principles of intensifying the innovative development of small and medium agribusiness. Journal of Agriculture and Crops, Volume 8, Issue 4, 2022. pp: 275-282, 2022 DOI: <https://arpgweb.com/pdf-files/jac> 8(4)275-282.pdf.
2. Должанський І.З., Загорна Т.О. Бізнес – план: технологія розробки. Київ, 2019. 384 с.
3. Ільчук М.М., Андросович І.І. Оптимізаційні рішення організації виробництва в агробізнесі. К, *Економіка АПК*. № 5 (283), 2018. С. 77-84
4. Ільчук М.М., Коновал І.А., Мельникова І.В., Любар Р.П., Соболев В.О. Організація та планування виробництва в аграрних формуваннях. Навчальний посібник. Київ, : ННЦ «Інститут аграрної економіки». 2015. 56 с. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/>
5. Куцай Н. С., Дубицький О. С., Онищук В. П. Особливості розробки бізнес-планування *Економічний простір*, (155), 2020. 25-29. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/155-5>
6. Макаренко С.М. Бізнес планування : навчально-методичний посібник. Херсон : СТАР ЛТД, 2017. 224 с.
7. Михайленко О.В., Лобас А.А. Характеристика особливостей складання бізнес-планів. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». 2018. Т. 29(68). № 3. С. 74–77. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/17.pdf.
8. Сільське, лісове та рибне господарство URL www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm
9. Шевченко А. А. Стан розвитку тваринництва в Україні. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 82-90 URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/ujae_2022_r02_a10.pdf

10. Шевченко А.А., Петренко А.А., Донцов А.Ю. Розвиток птахівництва в Україні: загрози та перспективи. «Економічний вісник Причорномор'я». №4. 2023. С.155-166 URL: <https://ebbsl.com.ua/index.php/visnuk/issue/view/5/5>
11. Шевченко А.А., Петренко О.П. Сучасний стан розвитку мікро та малого агробізнесу в Україні. *Agricultural and Resource Economics. Електронне наукове фахове видання*. Vol 6, No 1 (2020). С. 146-160 (категорія В) URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiW1MXx6t_yAhVCgf0HHbL2ACkQFnoECAQQAQ&url=http%3A%2F%2Flib.osau.edu.ua%2Fjspui%2Fhandle%2F123456789%2F2709&usq=AOvVaw0qAsKxqV5r9ePZe4TLMR23
12. Шевченко А.А., Петренко О.П. Тенденції розвитку молочного скотарства в Україні. *Галицький економічний вісник*. Т.: ТНТУ, 2020. Том 63. № 2. С. 109-117. (категорія В) URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/63/813.pdf>
13. Шевченко А.А., Петренко О.П., Добрянська Н.А. Інноваційний розвиток аграрних підприємств. *Аграрний вісник Причорномор'я: Економічні науки*. Одеса: ТОВ «ВМВ». 2017. с.200-213
14. Шевченко А.А., Петренко О.П., Орлова В.О. Дослідження факторів впливу на ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні. *Scientific horizons*. 2020, Vol. 23, No. 9. Pp. 68-77 URL: <https://sciencehorizon.com.ua/uk/author/v-o-orlova>

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство аграрної політики України URL: <http://minagro.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstatgov.ua/>
3. Ресурси Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
4. Онлайн бібліотека підручників. URL: <http://studentam.net/content/category/1/106/116/>
5. Буковинська бібліотека URL: <http://buklib.net/books/2184>
6. Підручники з економіки URL: <http://subject.com.ua/textbook/economic>